

חֹבֶרֶת טַבֵּלְאוֹת
עַל פֶּרֶק
שֶׁדֶר שֶׁנִּגְחָה ד' יוֹה' א'

נערך ע"י ישראל יצחק הלוי איצקוביץ
הזכות לצלם נתונה רק למטרות חינוך ולא
למטרות רווח
052-7635514

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

הנושא: ביאור דעת רבי שמעון במשנה

כ"ג או ע"א

השור נגח את שורו של ניזק א'

אמנת א"ל!
כל הוללים
במאזי זה
ע"א 200
ל' 15

מקבל
100

פיזק א'

מקבל
100

מזדיק

נגיחה א'

שור המזיק
שווה 200

השור נגח את שורו של ניזק ב'

נגיחה ב'

מקבל
100

פיזק ב'

נשאר
לו 50

פיזק א'

נשאר
לו 50

מזדיק

השור נגח את שורו של ניזק ג'

נגיחה ג'

מקבל
100

פיזק ג'

נשאר
לו 50

פיזק ב'

נשאר
לו 25

פיזק א'

נשאר
לו 25

מזדיק

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

דעת רבי מאיר לפי תירוץ הגמרא = כרבי ישמעאל

כ"א ע"ב

השור נגח את שורו של ניזק א' ששווה 200, ואח"כ הניזק תפס את שור המזיק.

נגיחה א'

מקבל 100

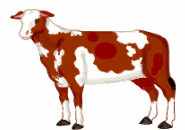
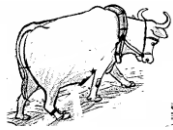
היות שאח"כ הוא תפס את השור המזיק הוא נעשה שומר שטר על הגזמה והוא אחראי על מה שיקרה.

ניזק א'

מזיק

שור המזיק
שווה 200

שווה 200

השור נגח את שורו של ניזק ב' ששווה 100, ואח"כ ניזק ב' תפס את השור המזיק.

נגיחה ב'

מקבל 50
כי זה
הח"נ

ניזק ב'

נשאר
אצלו 50

ניזק א'

מזיק

נשאר
אצלו 100

שווה 100

השור נגח את שורו של ניזק ג' ששווה 50.

נגיחה ג'

מקבל 25
כי זה
הח"נ

ניזק ג'

נשאר
25

ניזק ב'

נשאר
אצלו 50

ניזק א'

נשאר
אצלו 100

מזיק

שווה
50

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

הנושא: ביאור דעת רבי שמעון שהוא על פי שיטת ר"ע הסובר שזתפין נינהו

נְגִיחָה א' 39 או ע"א

השור נגח את שורו של ניזק א'

מקבל 100

פיזק א'

נשאר 100 או

פיזק ב'

שווה 200

היות והוא לבדו בעה"ב הוא משלם לבד את כל הח"נ

נְגִיחָה א'

השור נגח את שורו של ניזק ב'

נְגִיחָה ב'

מקבל 100

פיזק ב'

נשאר 50 או

פיזק א'

נשאר 50 או

פיזק ב'

היות והוא חלי בעה"ב הוא משלם חלי התשלומים.

היות והוא חלי בעה"ב הוא משלם חלי התשלומים.

50 הוא קיבל מוזמזיק, ו50 הוא קיבל מניזק א'

נְגִיחָה ג'

השור נגח את שורו של ניזק ג'

מקבל 100

פיזק ג'

נשאר 50 או

פיזק ב'

נשאר 25 או

פיזק א'

נשאר 25 או

פיזק ב'

היות והוא רבע בעה"ב הוא משלם רבע התשלומים.

היות והוא רבע בעה"ב הוא משלם רבע התשלומים.

היות והוא חלי בעה"ב הוא משלם חלי התשלומים.

25 מוזמזיק, 25 מניזק א' 50 מניזק ב'

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

37 א' ע"2

הנושא = כל מקום שכתוב במשנה "סלע" הוא סלע מדינה או סלע צורי הקדמה: כדי להבין את הסוגיא נריך להקדים:

- 1) בדרך כלל המשנה אינה מבארת דוגמאות של חליי מטבעות. ולמשל זו וחלי וכדומה.
- 2) סלע מדינה הוא חלי זו, וסלע כורי הוא 4 זו.

הגמ' מבארת שלכאור' אפשר להביא ראיה מהמשנה שלנו שסתם סלע הוא סלע כורי, מכיוון שבדוגמא האחרונה של המשנה אנו מביאים את המעשה בשור שנגח ג' פעמים, וממילא התולאה הוא כלהלן:

ניזק שלישי מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק ראשון מקבל	מזיק מקבל	
		100	100	הזיק פעם ראשון
	100	50	50	הזיק פעם שני
100		25	25	הזיק פעם שלישי
מנה	50	דינר	דינר	

ואם סתם סלע הוא סלע כורי, וממילא אם היה דוגמא של נגיחה רביעית, היתה התולאה כלהלן:

ניזק רביעי	ניזק שלישי מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק ראשון מקבל	מזיק מקבל	
			100	100	הזיק פעם ראשון
		100	50	50	הזיק פעם שני
	100	50	25	25	הזיק פעם שלישי
100	50	25	12.5	12.5	הזיק פעם רביעי

לפי"ז מובן מדוע המשנה אינו מביאה דוגמא של נגיחה רביעית, מכיוון שאין דרכה של המשנה להביא דוגמאות של חליי מטבעות.

אבל אם סתם סלע, הוא סלע מדינה, ממילא היה אפשר להביא גם דוגמא של נגיחה רביעית, ויהיה זה מטבע שלם:

ניזק רביעי	ניזק שלישי מקבל	ניזק שני מקבל	ניזק ראשון מקבל	מזיק מקבל	
			100	100	הזיק פעם ראשון
		100	50	50	הזיק פעם שני
	100	50	25	25	הזיק פעם שלישי
100	50	25	12 זו 1 סלע מדינה	12 זו 1 סלע מדינה	הזיק פעם רביעי

והיות שראינו שהמשנה אינה מביאה דוגמא של נגיחה רביעית, א"כ לכאור' ניתן לפשוט מהמשנה שסתם סלע הוא סלע כורי.

ונדחה: כי יתכן שסתם סלע הוא סלע מדינה, ומ"מ אין חובה להביא דוגמא רביעית, כי הנושא מובן גם בג' נגיחות, ואין המשנה חייבת להאריך בדוגמאות.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

הנושא = מועד למין אחד האם הוא מועד

למין השני שאינו ידוע

93 א' ע"א

שור הנוגח שוורים בלבד מפני שהוא נמצא רק בין שוורים: אפשר לומר שהוא נוגח שוורים, מפני ששוורים מעצבנים אותו, ואפשר לומר שהוא נוגח מפני שהוא שור נגח?

דעת רב פפא = אינו מועד
דווקא לאלו שראינו שהוא מועד הוי
מועד

דעת רב זביד = ואינו מועד
דווקא לאלו שראינו שראינו נוגח לא
הוי מועד

הא סתמא לא הוי מועד

הא סתמא הוי מועד

להבנת הסוגיא ראוי להקדים שבשני דברים יסודיים נחלקו רב פפא ורב זביד, וממנו יוצאים כל החילוקים וההבדלים:

הבדל ראשון
בהבנת דברי המשנה

כשהמשנה אומרת שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו ניתן לפרש את דברי המשנה בשני אפשרויות:
לפי רב זביד: המשנה ממשיכה לספר סיפור, שיש בהמה שהיא מועדת למין אחד ואנחנו גם יודעים שהיא אינה מועדת למין השני. נמלא ש"אינו מועד" הוא סיפור.
לפי רב פפא: דברי המשנה אינה המשך לסיפור, אלא הכרעה הלכתית, והמשנה אומרת שחס הוא מועד למין אחד הוא אינו מועד למין השני בין אם אנו יודעים שהוא אינו מועד לו ובין שאין אנו יודעים.

הבדל שני
טבע הבהמה

לפי רב פפא: בהמה הנוגחת שוורים, אין כל הכרח שהיא נגחנית, משום שעדיין ניתן לומר ששוורים בלבד מעצבנים אותה, ולכך היא אינה מועדת לשאר הבהמות.
לפי רב זביד: אין סברא לבאר טבע הבהמות, משום שבהמה יאנה מבדילה בדרך כלל, אלא אם היא נוגחת, בסמתא היא במה נגחנית – חוץ אם אנחנו רואים בפירוש שהיא מבדילה, ואינה נוגחת מין מסוים.

הקדמה שניה

כדי להבין היטב דברי הגמרא מומלץ ללמוד בצורה זו:
מועד: הכוונה שהיא אינו מפחד, פירוש בהמה שהיא מועדת לשוורים היינו שאין לה כל פחד לפני שוורים.
תב: הכוונה שהבהמה מפחד ממנו – לכך אם אנו אומרים שהבהמה מועדת לבהמה ואינה מועדת לאדם, פירושה שהבהמה מפחדת מאדם, אבל מבהמה היא אינה מפחדת.

טבלאות עזר על פרק שור שנגה ד' וה'

דייקו של רב זביד

לפי רב זביד

- (א) מועד למינו [שור] ואינו מועד לאינו מינו [חמור] הא סתמא [אם לא ראינו] הוי מועד.
אם הוא לא מפתז משורים סתמא הוא גמ לא מפתז ממין אתו!
- (ב) מועד לקטנים ומאנתו המין ואינו מועד לגדולים ומאנתו המין הא סתמא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז מקטנים סתמא הוא גמ לא מפתז מגדולים!

לפי רב פפא

- (א) מועד למינו [שור] אינו מועד לאינו מינו [חמור] דסתמא לא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז משורים ממין אתו הוא כן מפתז!
- (ב) מועד לקטנים ומאנתו המין אינו מועד לגדולים ומאנתו המין דסתמא לא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז מקטנים מגדולים הוא כן מפתז!

לפי ביאור זה הלכה ב' הוא חידוש יותר גדול, כי לומר שאם הוא לא מפחד מקטנים בסתמא הוא לא מפחד מגדולים הוא חידוש גדול.

הלכה ב' היא פשוטה ואין בה חידוש, כי וודאי אם הוא לא מפחד מקטנים אין כל ראייה שהוא לא מפחד מגדולים, ונמצא שהלכה א' יותר חידוש.

רב פפא דוחה: וטוען הפוך שיותר חידוש שבהמה מבדילה בין קטן לגדול, כי יש סברא לומר שהיות והתחיל במין זה יש לומר שהוא אינו מבדיל. אבל במינים אחרים הסברא אומרת שכשהוא מתחיל עם מין אחד אין הכרח שהוא יתחיל עם מין אחר.

דייקו של רב פפא

לפי רב פפא

- (א) מועד למינו [שור] אינו מועד לאינו מינו [חמור] דסתמא לא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז משורים ממין אתו הוא כן מפתז!
- (ב) מועד לאדם אינו מועד לבהמה הא סתמא הוי מועד.
אם הבהמה לא מפתז מאדם, מבהמה היא כן מפתז!

הלכה ב' היא חידוש יותר גדול, שאפילו שהיא לא מפחדת מאדם, מבהמה היא כן מפחדת.

לפי רב זביד

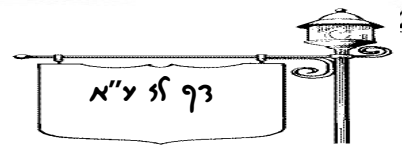
- (א) מועד למינו [שור] ואינו מועד לאינו מינו [חמור] הא סתמא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז משורים סתמא הוא גמ לא מפתז ממין אתו!
- (ב) מועד לאדם ואינו מועד לבהמה הא סתמא הוי מועד.
אם הוא לא מפתז מאדם סתמא הוא לא מפתז מבהמה!

הלכה ב' היא לכאורה הלכה פשוטה, שהדבר מובן מאליו, שאם הבהמה לא מפחדת מאדם היא לא מפחדת מבהמה, ונמצא שהלכה א' היא חידוש יותר גדול.

רב זביד דוחה ומסביר שהסיפא מדובר שהיה מועד לאדם ובהמות, וחזר בו רק מבהמה, והחידוש שחזרת הבהמה נחשבת לחזרה אפילו שהוא עדיין מועד לבני אדם.

טבלאות עזר על פרק שור שנגה ד' זה'

בברייתא מבואר שיש ק"ו לעניין מועד לאדם שיהא מועד גם לבהמה.

חמור

קל

דברי סומכוס לא איירי כשיודעים צבירור שהבהמה מועדת, כי אם מדובר שיודעים צבירור שהבהמה מועדת לא כריך ק"ו, אלא ע"כ שהוא מועד לאדם הוא בסתמא מועד לבהמה.

הדיוק:

ממה שראינו שדעת סומכוס שמועד לאדם בסתמא מועד לבהמה, מובן שחכמים חולקים עליו וסוברים שבסתמא אינו מועד לבהמה. וראיה לרב פפא וקשה לרב זביד.

הדחיה:

דברי סומכוס איירי לעניין חזרה, פירוש אם ראינו שחזר בו מבהמה שכבר אינו נוגח לבהמות, אבל לא ראינו שחזר בו מאדם, דעת סומכוס שמה שחזר בו מבהמה אינו חזרה. ובזה חכמים חולקים.

אמרו לפני רבי יהודה: ה"ז מועד לשבתות ואינו מועד לחול? אמר להם: לשבתות משלם נזק שלם, לימות החול – משלם חצי נזק.

כשתלמידים באים לראשון לשאלה, וודאי שתפקיד התלמידים הוא רק לספר סיפור, והרב מורה ופוסק מה לעשות. אבל אין דרך שהתלמידים שואלים הלכה וגם פוסקים ועוד באים לשאול את הרב.

הדיוק:

אם גורסים "ואינו" תלמידי רבי יהודה רק סיפרו סיפור, ורבי יהודה ענה להם מה ההלכה. אבל אם גורסים "אינו" הרי תלמידי רבי יהודה גם סיפרו סיפור וגם פסקו להלכה, אם כן מה הם באים לשאול.

המשנה מחולקת לשני חלקים:

(א) שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו.

(ב) את שהוא מועד לו – משלם נזק שלם, ואת שאינו מועד לו – משלם חצי נזק.

אילו כוונת המשנה "אינו מועד לאינו מינו הוא חלק מהסיפור, מובן מדוע כריך אחר כך לומר את ההלכה. אבל אם אינו מועד לאינו מינו הוא קביעה הלכתית, אינו מובן מדוע כריך אחר כך לומר שוב את ההלכה שהם ח"נ ומועד נ"ש.

טבלאות עזר על פרק שור שנגה ד' וה'

39 א' ע"א

אירוע א'	אירוע ב'	אירוע ג'	אירוע ד'	אירוע ה'	אירוע ו'	הדין
שור ונגח	שור ולא נגח	שור ונגח	שור ולא נגח	שור ונגח	שור ולא נגח	נעשה מועד לסרוגין לשוורים
שור ונגח	חמור ולא נגח	סוס ונגח	גמל ולא נגח	פרד ונגח	ערוד ולא נגח	נעשה מועד לכל בסרוגין
שור ונגח	שור ונגח	שור ונגח	חמור ונגח	גמל ונגח		איבעיא האם הוי מועד רק לשוורים, או שמועד לכל הבהמות.
חמור ונגח	גמל ונגח	שור ונגח	שור ונגח	שור ונגח		איבעיא האם הוי מועד רק לשוורים, או שמועד לכל הבהמות.
שבת	שבת	שבת	אחד בשבת	שני בשבת		איבעיא האם מועד רק לשבתות, או שמועד גם לימות החול.
ה' בשבת	וערב שבת	שבת	שבת	שבת		איבעיא האם מועד רק לשבתות, או שמועד גם לימות החול.
טי"ז לחודש	י"ז לחודש	י"ח לחודש				תלוי במחלוקת רב ושמואל לענין וסתות.
שמע שופר ונגח	שמע שופר ונגח	שמע שופר ונגח				נעשה מועד לשופרות.

הסבר האיבעיות

צד א'	המקרה	צד ב'
השור האחרון מצרפים עם נגיחת השוורים ולכך הוא מועד לשוורים.	נגח שור שור שור חמור וגמל	השור האחרון מצרפים לחמור וגמל, ממילא הוא מועד לכל מיני בעלי חיים.
השור הראשון מצרפים עם נגיחת השוורים ולכך הוא מועד לשוורים.	נגח חמור גמל שור שור ושור	השור הראשון מצרפים לחמור וגמל, ממילא הוא מועד לכל מיני בעלי חיים.
שבת האחרון מצרפים עם השבתות, ולכך הוא מועד לשבתות בלבד.	שבת שבת שבת ראשון שני	שבת האחרון מצרפים עם שבתות, ולכך הוא מועד לכל הימים.
שבת הראשון מצרפים עם השבתות, ולכך הוא מועד לשבתות בלבד.	חמישי שישי שבת שבת	שבת הראשון מצרפים עם שבתות, ולכך הוא מועד לכל הימים.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

הנושא: שור הקדש והקדש שנגחו זה בזה

39 א' ע"ב

דעת התנא

וְכִי יִגָּף שׂוֹר אִישׁ אֶת שׂוֹר רֵעֵהוּ וְיָמַת

הא לאו רעהו פטור

לכך: שור הקדש שנגח שור של הדיוט או שור של הדיוט שנגח שור של הקדש - פטורים.

דעת רבי שמעון בן מנסיא

שור הקדש שנגח שור של הדיוט - פטור.

שור הדיוט שנגח שור הקדש - בין אם ובין מועד משלם נזק שלם.

גם שור הדיוט שנגח שור הקדש יהיה פטור.

אם שור רעהו דווקא
שרק רעהו חייב הא
לאו רעהו פטור.

קשיית
הגמרא

גם שור הקדש שנגח שור הדיוט יהיה חייב.

אם שור רעהו לאו דווקא
ואין התורה מתכוונת
למעט כלום.

לעולם רעהו דווקא - ולכך צריכים להיות כולם פטורים, רק על שור הדיוט שנגח שור
הקדש יש סיבה מיוחדת לחייב נזק שלם.

היה
אמינא
לתרין

חמור

קל

כל שכן שמשלם נ"ש

הקדש

הדיוט

משלם בתם ח"נ

דהייה

דיו לבוא מן הדין

מה הדיוט משלם ח"נ אף הקדש משלם ח"נ

להיות נידון

- 1) מהפסוק "רעהו" לומדים שדווקא רעהו פוטרים בתם מחלי נזק, אבל אם אינו רעהו מחייבים אותו אפילו בתם נזק שלם.
- 2) הקדש שנגח פטור מטעם שלומדים מהפסוק "והועד צבעליו" שדווקא מי שיש לו בעלים.

מבקנה

מתוך הסוגיא למדנו שיש שני אפשרויות האידך ללמוד את הפסוק רעהו, או כדעת ריש לקיש (מסקנא) ואז יהיה הקדש חמור, וחייב נ"ש. או כדעתו של ת"ק ואז הנוגח יהיה פטור לגמרי.

מדוע בחר רבי שמעון בן מנסיא ללמוד שרעהו בא לחייב?

כי אילו הייתה כוונת התורה לפטור על ידי הפסוק רעהו, היה לו לכתוב את הפסוק רעהו במועד, כי אז הוא חידוש גדול שאפילו במועד פטור. וממה שהתורה כתבה בתם, להורות מיעוט על הפטור של תם ולומר שהנוגח להקדש אינו פטור.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

39 ט ע"א

משנה

שור של יתומים הנוגח, בית דין מעמידים לו אפטרופוס – ובשנעשה מועד משלם מן העליה.

רבי יוחנן ברי רבי חנינא

מעליית אפטרופוס

רבי יוחנן

מעליית יתומים

בסוגיא שלנו מבואר
דעת רבי יוחנן ששור שנגח גובים
מהיתומים

מבואר במקום אחר
דעת רבי יוחנן שאין בי"ד יורדים לנכסי
היתומים רק אם יש הפסד ליתומים

מובן מזה שירידה לנכסי היתומים
הוא לא רק לטובת היתומים

סתירה

מובן מזה שירידה לנכסי היתומים
הוא רק לטובת היתומים

מהפכין דעת האמוראים, וממילא דעת
רבי יוחנן שמשלמים מעליית אפטרופוס

תירוץ
5

היות ונכסי היתומים מזיקים שם,
לכך בי"ד יורדים לטפל כדי
שהאנשים לא יסבלו.

היות ונכסי היתומים אינם
מזיקים, לכך אין לבי"ד לדלת רק
לטובת היתומים

תירוץ
רבא
שלא מהפכים

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

הנושא = ביאור דברי המשנה

2"ץ 27

סיפא
נתפקח החרט נשתפה
השטה והגדיל הקטן

רישא
שור שנתחרטו בעליו או נשתטו
או שהלכו למדינת הים

רבי יוסי

הרי הוא בחזקתו
פירוש שנסאר מועד

רשות אינה משנה

שור מועד שעבר
לרשות אחר אינו
פותח דף חדש
ונסאר מועד - וכאן
השור חזר מרשות
האפטרופוס לרשות
הבעלים, אבל לא
נשתנה דינו ואינו
חוזר לתמוהו.

סומכוס

חוזר לתמוהו

רשות משנה

שור מועד שעבר
לרשות אחר מתחיל
דף חדש ונהפך
לתם - וכאן השור
חזר מרשות
האפטרופוס לרשות
הבעלים, ולכך
נשתנה דינו וחוזר
לתמוהו.

חכמים

מעמידים להם אפטרופוס
ומעידים בפני אפטרופוס

יהודה בן נקוסא
בשם סומכוס
הרי הוא בתמוהו

מה הפירוש הרי הוא בתמוהו?
(א) שלא נעשה מועד כלל = א"א לומר כן,
שהרי בסיפא מבואר שכהבעלים חוזרים
הוא חוזר לתמוהו, מובן שצרישא היה
מועד - א"כ רואים שנעשה מועד אכל
אפטרופוסין.
(ב) שנסאר בשלמותו = שהבעלים אינם
משלמים אלא האפטרופוס.

נמצא שהמחלוקת היא כך:

מעידים ומשלמים
גם על התמוה.

מעידים אותו לעשותו
מועד, אבל אינו משלם
על התמוה שלו.

ומשנתינו שכתוב שמשלמים רק על
מועדות הוא כסומכוס.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

דף אט ע"ב

דברי רבי יעקב: שור חש"ו שנגח משלם חלי נזק = ומוכרח שאייירי במועד, כי בתם פשיטא שמשלם חלי נזק.

דברי רבי יעקב בגמ' על ארבעה הסברים:

- (1) שמר שמירה פחותה.
- (2) כר"י שתם צריך שמירה מעולה, ומועד סגי ליה בשמירה פחותה.
- (3) כרבי יהודה שצד תמות במקומה עומדת.
- (4) סובר כרבנן שמעמידים אפטרופוס לתם לגבות מגופו. ולכן מעמידים אפטרופוס לשלם ח"נ.

ביאור הברייתא: שור חש"ו שנגח רבי יהודה מחייב ורבי יעקב אומר ח"נ.

רבינא

מדובר שלאחר שנעשה מועד נשתנה הרשות, כגון שהגדיל היתום, והמחלוקת האם רשות משנה. לכך לרבי יהודה "חייב" הכוונה נזק שלם, לרשות אינה משנה. אבל לרבי יעקב חייב רק ח"נ, כי רשות משנה.

אבדי

רבי יהודה ורבי יעקב חולקים, ומדובר שלא שמר בכלל.

רבה בר עולא

רבי יהודה ורבי יעקב אינם חולקים אלא רבי יעקב בא להסביר דברי רבי יהודה

השור נעשה מועד ויש כאן חצי תם וחצי מועד, שהרי שניהם סוגרים צד תמות במקומה עומדת, אבל חולקים האם מעמידים אפטרופוס לתם. אצעת רבי יהודה מעמידים, אמאי משלמים גם את צד התמות. אצעת רבי יעקב אין מעמידים, וכך את צד תמות אין משלמים.

מובן!

כי מוכרח שדעת רבי יעקב שאין מעמידים, ולכן בתם היה לו להיפטר לגמרי, ואילו בברייתא כתוב שרבי יעקב מחייב!

קושיית רב אחא מרזא מרזא מרזא

היות שלשיתו רבי יעקב סובר "מעמידים" וממילא בתם משלמים, היה לו לאוקמי בתם.

התירוץ, כשמדובר במועד יש שלושה חידושים:
 (א) כל תמות במקומה עומדת.
 (ב) מעמידים אפטרופוס לתם לגבות מגופו.
 (ג) למועד מספיק שמירה פחותה.

ואילו היה מדובר בתם היה חידוש אחד בלבד שמעמידים אפטרופוס.

טבלאות עזר על פרק שור שנגה ד' זה'

שאלו בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמים ח"נ ושואל ח"נ

דף א ע"א

דיבורה שני

משאל עונה:

אם היה
תם גם
היתה משלם
ח"נ

תשתי
שהוא
תם

משאל עונה: שואל טוען:

דיבורה ראשון

שואל טוען:

אתה
בעצמך
ראית שהוא
נתן

לא
שאלתי
אריה

דיבורה שלישי

משאל עונה:

אם היו גובים ח"נ מקוף השור הרי
היית צריך להתזיר אי שור אתה!!

שואל טוען:

אם הוא היה תם הוא היה
משלם מקופו.
אבל אני לא היתי צריך לשלם!!

דיבורה רביעי

משאל עונה:

היות והבי"צ תופסו מי, אך אתה
לא יכול להודות ולא יכול להתביא
אותו באגם!!!

שואל טוען:

איך היה תם הייתי מודה ופטור,
במדה גנב פטור.
ואפילו לפי השיטה שהוא ממונה
הייתי יכול להתביא אותו באגם.

דיבורה חמישי

שואל עונה:

אם הייתי מתזיר איך
היו בי"צ תופסים
מאך!!

משאל טוען:

מדוע גרמת
שהבי"צ
יתפסו?

שואל עונה:

היות שאצרך הוא
מאי לא היה מוצד
והיית חייב לשלם מן
העליה!!

דיבורה ששית

משאל טוען:

אם היית מתזיר אי
הייתי תיכף מעלים
אותו לאגם

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

2" א 2" ע

רשות משנה
הבעלים משלמים רק ח"נ, מכיוון שהשור חוזר לתמותו

סתירה

רשות אינה משנה
השור עובר לרשותו של השואל ועם כל זאת הוא נשאר מועד.

כמ"ד רשות משנה

תברא מי שיטעה זו לא שנה זו

כמ"ד רשות אינה משנה

רבי יוחנן

הבעלים טוענים לשואל שאין בכוחו לייעד לי את השור, כי כחוב והועד "בבעליו", והשואל אינו כל הבית.

כמ"ד רשות אינה משנה

פשוט!

רבה

היות והיה בה רשותו של שואל, וכעת רשותו של שואל נסתלקה לה, ממילא פחת ממנה רשות אחד, והוי כשינוי רשות.

כמ"ד רשות משנה

השור לא עבר שינוי בעלות, אלא נתוסף בה רשותו של שואל, ולכך נחשב כאילו לא שינה רשות.

רב פפא

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

הנושא = האיך שור נעשה מועד לבני אדם

93 א א"ע

האמורא	האפשרות	ונדחה
רבה	<u>אמדוהו שלשה בני אדם</u> שהשור רדף שלוש פעמים אחרי בני אדם, והעדים מעידים שאילו לא ברחו האנשים הם היו נהרגים, לכך הוא מועד לבני אדם.	רב אשי דחה - אומדנא לאו כלום: פירוש היות ולא נגח במציאות, לכך אין לנו לחשב מה שיש כאן אומדנא.
רב אשי	<u>שסיכן שלשה בני אדם</u> שנגח שלשה בני אדם והביאם לידי סכנה, ולאחר הנגיחה השלישית מתו כולם.	
רב זבד	<u>שהרג שלשה בהמות</u> שהרג שלשה בהמות ואחר כך הרג אדם, ונתברר טבעו של בהמה זו להרוג, ולכך נעשה מועד לבני אדם.	וכי מועד לבהמה נעשה מועד לאדם.
רב שימי	<u>שהרג שלשה גוים</u> שור שהרג גוי אינו נסקל, ומכל מקום נעשה מועד להרוג בני אדם.	מועד לגוים אינו נעשה מועד לישראל.
ריש לקיש	<u>שהרג שלשה טריפות</u> שור שהרג טריפה (אדם שיש לו מום שסופו למות ממום זה) אינו נהרג, אבל נעשה מועד לבני אדם.	מועד לטריפה אינו נעשה מועד לאנשים שלמים.
רב פפא	השור הרג וברח לאגם, וחזר שוב והרג וברח לאגם, ושוב חזר ונגח.	
רב אחא	<u>שהוזמו זוממי זוממין</u> ע"י טבלה מצורפת	אם סוברים שהסיבה שצריך שלוש פעמים הוא מפני שצריך שהשור יהיה מועד, מוזן מדוע הוא נעשה בפעם אחת מועד. אבל אם הסיבה שצריך שלוש פעמים הוא מפני שצריך שלוש פעמים להזהיר את הבעלים, הרי כאן לא הזהירו אותו שלשה פעמים אלא כעת מזהירים אותו על שלשה נגיחות. תשובה: העדים מעידים שהבעלים היו ליד השור בכל הפעמים, ממילא הבעלים ידעו שעליהם לשמור על הבהמה.
רבינא	שבשתי הנגיחות הראשונות הכירו את בעל השור ולא הכירו את השור, ובנגיחה השלישית הכירו את השור.	<u>קושיית הגמרא</u> : מה יכלו הבעלים לעשות. <u>תשובה</u> : שבעלים היו רכיכים לשמור את כל העדר.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

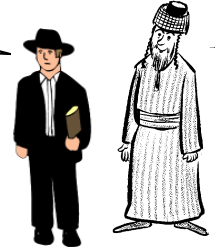
הנושא = הוזמו זוממי זוממין

דף מא ע"א

יום א

ראינו את השור ש
ראובן הורג היום
בבקר בבקר

עמנו הייתם היום
בתיבה

יום ב

ראינו את השור ש
ראובן הורג היום
בבקר בבקר

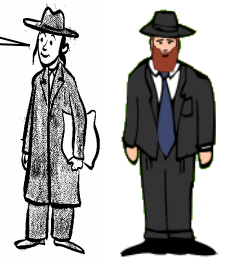
עמנו הייתם היום
בתיבה

יום ג

ראינו את השור ש
ראובן הורג היום
בבקר בבקר

עמנו הייתם היום
בתיבה

יום ד

הערים האלו היו
עמנו ביום ראשון
שני עישי באשקלון

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

מבואר בברייתא:

סקול יסקל – מלמד שהבשר חסורה באכילה. ולא יאכל את בשרו – מלמד שזוחטו לאחר שנגמר דינו חסור באכילה. ובעל השור נקי – מלמד שהשור חסור בהנאה.

דעת רבי אבהו
שכל מקום
שנאמר לא יאכל
לומדים מזה גם
איסור אכילה וגם
איסור הנאה.

לכאורה אפשר לומר שלומדים מהפסוק "לא יאכל" את

איסור הנאה

תירוץ ב'

תירוץ א'

הן הכי נמוי אפשר ללמוד מהפסוק "לא יאכל" לאיסור הנאה.
אבל מהמילה "בשרו" לומדים שאפילו אם עשהו כעין בשר דהיינו שזוחטו ג"כ אסור.

אילו בוונת התורה רק לאסור בהנאה היתה התורה כותבת "לא יהנה".

מה עושים עם המילה ובעל השור נקי

אולי דווקא שחיטה ע"י אגן שהוא דומה לסקילה יהא אסור באכילה.

ללמד לאסור הנאת העור – ולתנאים שלומדים מבעל השור נקי לימודים אחרים – הם לומדים להנאת עורו מהמילה "אה" דהיינו הטפל לבשרו.

היות שכתורה לא מפורש איזה סכין כשרה באבן או בצרזול, לכך א"א לחלק.

ב"מ א"ע 2"

דעת רבי אליעזר - הפסוק "בעל השור נקי" בא ללמד ששור תם שהרג פטור מחלי כופר. טענת רבי עקיבא: מדוע לריך פסוק שהוא פטור מחלי כופר, הרי ממילא הורגים את השור, ותם הרי משלם רק מגופו, לכך אין שום אפשרות לשלם את החלי כופר, ואם כן ודאי שהוא פטור.

תשובת רבי אליעזר: לימוד זה הוא רק כשהמית על פי עד אחר או על פי הבעלים, ממילא לא הורגים את השור, ולולי הפסוק היה לריך לשלם כופר. לכך בא הכתוב לומר שהוא פטור.

קושיית הגמרא: כשהבעלים מודים הרי הוא מודה בקנס, וידוע שמודה בקנס פטור. תירוץ רבי אליעזר: "כופרא כפרה" – ממון המשלם שור שהרג אדם הוא כפרה, וממילא היה מקום לומר שגם בהודה בעלמו יש ליתן לו כפרה.

ברייתא

א"ע

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

ברייתא

ת"מ

תשובת רבי אליעזר: מדובר בשור שהתכוין להרוג שור אחר, והרג בטעות אדם. או שנתכוין להרוג גוי, והרג ישראל. או שנתכוין לנפל והרג בר קיימא. והיות שהשור אינו נסקל, לכך כריך פסוק שהוא פטור מחלי כופר.

איזה תשובה אמר רבי אליעזר הראשונה

רב טביומי

רב כהנא

ברייתא א'

תשובת כשהמית ע"פ
ע"א או על פי הבעלים

ברייתא ב'

תשובת מתכוין

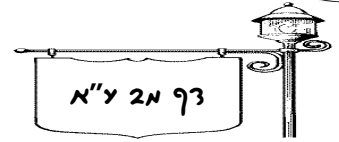
תשובת מתכוין שבברייתא
ב' הוא תשובה יותר
מוצלחת

מי ששולה דגים מן הים, בתחילה הוא לוקח דגים קטנים, ואחר כך כשהוא רואה שהלכיה לתפוס דגים גדולים הוא זורק את הקטנים. כך כאן, תחילה הוא ענה את התשובה שהיא פחות מוצלחת, ואחר כך הוא ענה את התשובה המוצלחת, והוא זרק את התשובה הראשונה. לפי"ז כשהוא אמר תשובת מתכוין הוא חוזר בו מהתשובה הראשונה.

כמו שולה דגים בים, שבתחילה הוא מוציא דגים גדולים, ואחר כך הוא מוציא דגים קטנים. כך כאן, בתחילה הוא עונה תשובה יותר מוצלחת, ואחר כך הוא עונה את התשובות הפחות מוצלחות.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

דעת רבי יוסי הגלילי: מהפסוק ובעל השור נקי לומדים ששור פטור מדמי וולדות. קושיית הגמרא: כבר לומדים מהפסוק "וכי ינאו אנשים" ולא שורים.

מהפסוק כי ינאו היה אפשר לומר שדווקא מועד (כמו אנשים שהם מועדים) פטור אבל הם יהיה חייב, לכך כריך את הפסוק ללמד שהם גם כן פטור. ונרחה: האיד יתכן שמועד יהיה פטור והם יהיה חייב.

תירוץ א'

מהפסוק כי ינאו היה אפשר לומר שמועד (כמו אנשים שהם מועדים) פטור וכ"כ הם יהיה פטור. לכך כריך את הפסוק ללמד שהם פטור, אבל מועד חייב. ונרחה: כפי המובן, הפסוק "ובעל השור נקי מלמד שכל מקום שכתוב 'אנשים' ופוטור הוא ודוקא לעניין חס, חס כן בושא גם כן נחייב מלימוד כזה, שהרי "אנשים" כתוב גם אלל בושא, ונילף שמועד יהא חייב בבושא.

תירוץ ב'

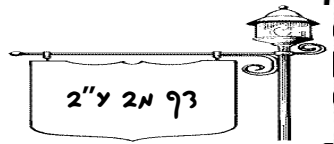
הקדמה לתירוץ זה: במסכת סנהדרין (עט ע"א) למדנו שיש מחלוקת תנאים במי שהתכוין להרוג את חבירו, ובטעות הרג איש אחר. דעת חכמים שרולח זה חייב מיתה, היות ורלה להרוג, ולמעשה גם הרג. אבל רבי שמעון סובר שאין הרולח חייב מיתה עד שיהרוג את מי שהתכוין להרוג.

לפי התירוץ השלישי
כל זמן שיש שיש אסון,
שהאשה משה אפילו שלא
התכוין - חייב מיתה,
וממילא פטור מהשלוס.
לפי המסקנא
כל זמן שהאיש התכוין

כי ינאו אנשים - דווקא אנשים לא תמיד חייבים
אבל שורים תמיד חייבים
בעל השור זקי - הפסוק מגלה שהלימוד אינו נכון,
אלא השור תמיד פטור.

תירוץ ג'
ומסקנא

לסיכום:
תירוץ א': לומר שהם גם פטור.
תירוץ ב': לומר שרק הם פטור.
תירוץ ג': לומר ששור שהרג את האשה גם כן פטור מדמי וולדות
מסקנא: לומר ששור שהתכוין לאשה ערמה גם כן פטור מדמי וולדות.

דעת רבי עקיבא: מהפסוק ובעל השור נקי לומדים ששור פטור מדמי עבד בתם. קושיית הגמרא: האיך היה מקום לומר שישלם בתם הרי תם משלם מגופו – הביאהו לבי"ד וישלם לך.

התירוץ: כשקדם בעליו ושחטו.

קשיא מדוע רבי אליעזר לא תירץ כן? תירוץ: עדיף לומר תירוץ של נחכין שהשור אינו בר הטלח כלל, אבל תירוץ של קדם ושחט תמוה, כי אע"פ ששחטו אין סיבה לחייב, שהיות והוא מתחילה "בר הטלח".

תירוץ א

ונדחה: כפי שנתבאר שקדם ושחטו אין שום סברא לומר שהוא חייב בדמי עבד.

התירוץ: היות ודעת רבי עקיבא שתם שחבל באדם משלם נזק שלם – בסתמא משלמים מן העליה. ונדחה: רבי עקיבא עלמנו גילה שמשלמים מגופו.

תירוץ ב

התירוץ: היות והתורה החמירה על ההורג עבד אפילו אם הוא שווה מעט שישלם שלושים שקלים, לכך היה מקום לומר שמחמירים עליו גם כן שישלם מן העליה, לכך כריך את הפסוק שיגלה לנו שאין משלמים מן העליה.

מסקנת

ביאור הברייתא

- שני טעמים שמסבירא שור תם שהרג עבד פטור משלושים של עבד
- (1) מסבירא, שכמו שור שהרג בן חורין פטור בתם – כך בעבד פטור בתם.
  - (2) כאן הבינה הברייתא ששלושים של עבד הוא קולא, מטעם שהוא מחיר קבוע – וא"כ ק"ו אם בן חורין שהוא חמור פטור בתם, ק"ו בעבד.

לפיכך לא צריך את הפסוק בעל השור נקי

טעם שמסבירא שור תם שהרג עבד חייב בשלושים של עבד
הברייתא מבארת שהסברא אינה נכונה, ושלושים של עבד אינו קולא, אלא חומר, כי הוא מחיר יקר, וממילא יתכן ששור שהרג עבד זול, וישלם שלושים שקלים. והיות שהוא חומר היה מקום לומר שהוא ישלם מן העליה.

לפיכך צריך את הפסוק בעל השור נקי

לכך באה הפסוק ובעל השור נקי ללמד שהוא פטור

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

הנושא = ירושת הבעל

37 2n y"2 - 2n y"1

הקדמה לסוגיא:

בדיני ירושה מלאנו שני מושגים "כראוי" "מוחזק":

מוחזק: נכס שהיה מאוי בידי המוריש קודם מיתתו.

כראוי: ממון המגיע למוריש לאחר המיתה, ונמלא שהיה רק כראוי לבוא קודם המיתה.

לדעת על כל דבר ודבר האם הוא נקרא כראוי או מוחזק הוא מבואר במחלוקת רבים המפורשים ב"ס. בסוגיא שלנו דנים על שני דברים: 1) כופר של אשה האם הבעל יורשה. 2) נזק ולער של אשה לאחר מיתתה.

טפר של אשה

והמית איש או אשה = מה בא ללמד:

חפשות א' - לחייב גם על אשה - נדחה: כבר למדנו מהפסוק כי יגח איש או אשה.

לכך מכריעה הגמרא שצא ללמד שזקי האשה ליורשה.

קושיית הגמרא: הרי במקום אחר מבואר שהבעל יורש את האשה.

תירוץ: דברי הברייתא שאין הבעל יורש את האשה אמורים לכופר בלבד.

לפי דברי הברייתא מבואר שלמעשה הבעל יורש את האשה, אלא שירשת הבעל הוא במוחזק בלבד, ולא כראוי, וכופר נחשב כראוי היות ותשלום הכופר בא לאחר מיתה.

נזק וצער של אשה

מדברי הברייתא לעיל למדנו שהבעל יורש את האשה "במוחזק", אבל אינו יורש את האשה כראוי. לפי זה קשה משום שברייתא מבואר שאם הכה את האשה משלם נזק לער ליורשי האשה ולא ליורשיו, מובן שאין הבעל יורש את האשה בנזק לער אפילו שזק לער נחשב כהשלים מוחזק כי הכאת האשה נעשה קודם מיתתה.

תירוץ הגמרא: בגרושה, פירוש שהאשה נתגרשה ואחר כך היכו אותה, וממילא אין לבעל זכות בנזק לער שלה.

ידוע שיורשים מחלקים את הירושה באופן שהבכור נוטל פי שניים משאר הבנים.

נחלקו האמוראים באופן זה:

שלב ג

שלב ב

שלב א

תחיר לנו את ה - 100 זוז
אמא 100 זוז
האווה אך

נבטר

אתה יבוא
להאזות 100 זוז

גבו קרקע	גבו מעות	
הבכור נוטל פי שניים קרקע הנגזת עבור חוב נחשבת כמוחזקת בידי המלווה מרגע ההלוואה.	אין הבכור נוטל פי שניים אין המעות מיועדות למלווה, ולכך נחשב כדבר חדש, והוא "כראוי".	רבה
אין הבכור נוטל פי שניים הלווה הלווה לו כסף, והוא מחזיר לו קרקע שהוא דבר חדש, ולכך הוא נחשב כראוי ולא כמוחזק.	הבכור נוטל פי שניים המעות שנגזות נחשבות כמוחזק משום שהם תחליף למעות הראשונות.	רב נחמן

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

לפי דברי האמוראים הללו קשה שא"כ היה אפשר לתרץ באופן זה:

ברייתא ב' הבעל אינו יורש את האשה	ברייתא א' הבעל יורש את האשה	
כשגבו מעות - והוא ראוי.	כשגבו קרקע - והוא מוחזק.	רבה
כשגבו קרקע - והוא ראוי.	כשגבו מעות - והוא מוחזק.	רב נחמן

תירוץ הגמרא: כל דברי רבה ורב נחמן הוא דווקא לפי חכמים, אבל לפי רבי בין בגבו מעות ובין בגבו קרקע נחשב כמוחזק, ולשיטתו תירלו כאן שמיירי בגרושה.

הנושא = שור שהמית בן חורין בלי כוונה

בן א"א - בן א"ב

שור שהמית בן חורין בלי כוונה פטור מטור - חיות שלא נהרג - פטור מטור!

המית שורי את פלוני הרי זה משלם על פי עצמו = היות שהיה על פי עצמו אינו נהרג, ועם כל זאת ראינו שמשלם כופר, אם כן מאלו שור שאינו נהרג ועם כל זאת משלם כופר.

תירוץ: מה שכתוב בבבליהא שמשלם על פי עצמו אין הכוונה לכופר, אלא לדמים - וכל זה בבן חורין, אבל בעבד אינו משלם אפילו דמים.

הבעלים עזרו לעדות

שור שהרג בן חורין

הדין
שהבעלים
משלמים
כופר

הוא ע"י
היה מוצי

אנחנו ראינו את
הוא ע"י ראובן הרג
את שמאל - אב
אנחנו לא יודעים
אם הוא היה תם או
מוצי.

לפי

הבעלים חודו לגמרי

הדין שהבעלים משלמים
דמים

הוא ע"י
הרג בן
אדם וגם
היה מוצי

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

שור שהרג עבד

הבעלים עזרו לעדות

הדין
שהבעלים
אינם
משלמים
שלושים
אבל
השור
נחרג

השור ע"י
היה מוצדק

אנחנו ראינו את
השור ע"י ראובן הרג
עצמו - אצל אנחנו
אם יוצעים את השור
היה תם או מוצדק.

לסד:

הבעלים חודו לגמרי

הדין שהבעלים פטורים לגמרי וגם
השור לא נחרג

השור ע"י
הרג עצמו
וגם היה
מוצדק

קשיא מהברייתא:

כל שהייב בכך חורין הייב בעבד: (1 בין בכופר. 2) בין במיתה.

גברייתא מבואר שיש דמיון בין תשלומי שור שהרג בן חורין לשור שהרג עבד בין בתשלומי כופר ובין במיתה, ולכאורה קשה האין יתכן לומר שיש כופר בעבד, אלא ע"כ שהביאור גברייתא הוא באופן זה:

שור שהרג עבד

בכזונה

שור שהרג בן חורין

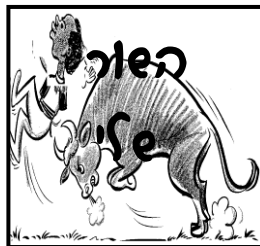

בכזונה

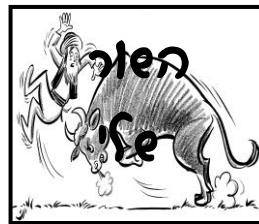

בשניהם חורגים את
השור וזה הכזונה
"השור במיתה"

בשניהם לא חורגים
את השור ומשלמים
דמים, וזה הכזונה
"השור בכופר"

בכזונה

בכזונה

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

תירוץ הגמרא

בשנייהם הורגים את

השור וזה הכוונה

השור במיתה

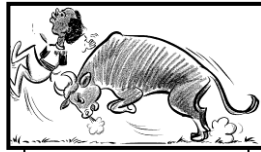
בשניהם לא הורגים

את השור אבל משלמים

דמים וזה הכוונה

"השור בכופר"

שור שהרג עבד

בכזונה

שור שהרג בן חורין

בכזונה

בלי כזונה

בלי כזונה

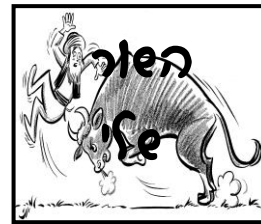

אגל דברי רבה הוא רק לעניין הודאת הבעלים

אינו משלם דמים

משלם דמים

מדברי רבה יוצא שממון שהזיק בלי כוונה ויש עדים - משלמים דמים
מכוח זה מקשה הגמרא שמדוע באש אין דמים

הגמרא מנסה להוכיח שאש לא משלם דמים:

ברייתא ב'

מבואר בברייתא שיש חומרא באש על בור, שאש חייב גם באינו ראוי, משא"כ בור.

אילו אש היה משלם "דמים" הברייתא היתה יכולה לומר עוד חומרא על אש שמשלם דמים, משא"כ בור (כי בור פטור על אדם)

הגמרא דוחה:

הגמרא דוחה: שהברייתא אינה תיבת אור את כל החומרות.

ברייתא א'

מבואר בברייתא שהמדליק אש והיה עבד כפות לו פטור מכופר.

הגמרא הבינה שהטעם שהוא פטור מכופר מפני שהיותו היה בלי כוונה, ואש אינו משלם דמים בלי כוונה.

הגמרא דוחה:

הגמרא דוחה: שהטעם הוא פטור מבורח שהיה בלאו כוונה, הטעם הוא פטור מטעם גם אף בדרבה מינה.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

לכך הגמרא מסבירה שרבא לא התכוין להקשות על רבה
אלא לרבא עצמו היה איבעיא האם אש בלי כוונה משלם דמים:

צד ב'

שור שהרג אדם - שלא בכוונה אע"פ שלא
משלם כופר משלם דמים.
אש - שלא בכוונה אע"פ שלא משלם כופר
משלם דמים.

צד א'

שור שהרג אדם - היות שבכוונה משלם כופר
לכך בלי כוונה משלם דמים.
אש - בכוונה אינו משלם כופר, לכך בלי כוונה
גם לא ישלם דמים.

תוספת

הנושא = החולקים על רבה

93 מ"ג ע"ב

דעת רבי יוחנן

שור שהרג עבד שלא בכוונה - חייב
"אם" עבד יגזו - לחייב שלא בכוונה כמו
שהרג בכוונה.

שור שהרג בן חורין שלא בכוונה - חייב
"אם" כופר ישלם עליו - לחייב שלא בכוונה
כמו שהרג בכוונה.

דעת ר"ש לקיטא

שור שהרג עבד שלא בכוונה - פטור
הוא אינו מודה לרבי יוחנן, משום שהמילה
"אם" כתוב במעשה הנזק.

שור שהרג בן חורין שלא בכוונה - חייב
הוא דורש כמו רבי יוחנן - כי המילה "אם"
כתוב בתשלומים.

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' זה'

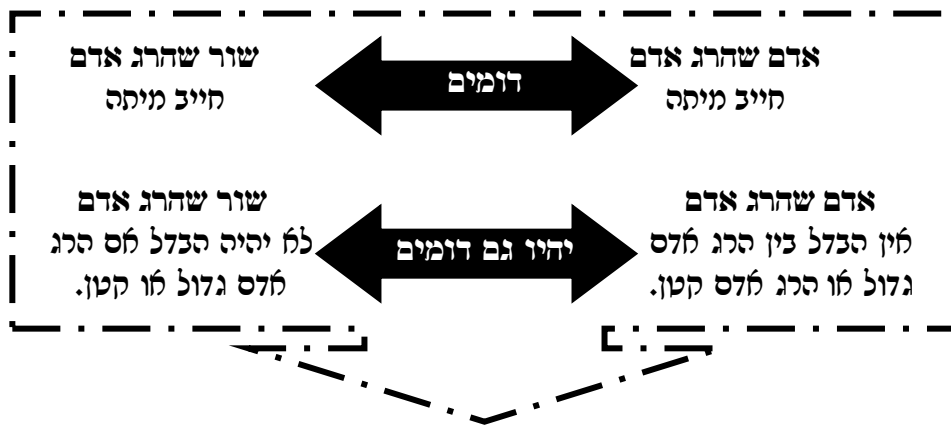
הנושא = שור שהרג אנשים קטנים

37 אג ע"2

המקור לחייב
מיתה גם על קטנים

או בן יגוז או בת יגוז = לחייב על הקטנים כגדולים.

קושיית הגמרא: לכאורה לא כריך פסוק, כי אפשר ללמוד במה מצינו ומק"ו:

במה
מצינו

פירכא:

מה לאדם שכן חייב בד' דברים.

ק"ו:

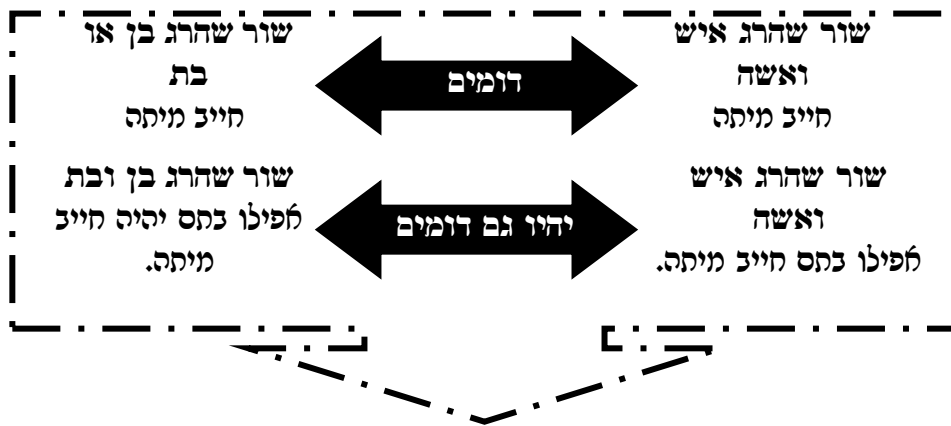
פירכא: אדם אינו קל שכן חייב בד' דברים.

טבלאות עזר על פרק שור שנגה ד' זה'

המקור לחייב מיתה גם על קטנים גם בתם

או בן יגזז או בת יגזז = מניגה יתירא לומדים שגם שור תם חייב

קדשיית הגמרא: לכאורה לא כריך פסוק, כי אפשר ללמוד במה מלינו ומק"ו:

במה מצינו

פירבא:

אין דנים שכמו שהחמיר בחמור [מועד] נחמיר בקל [תם]

חומר

קל

ק"ו

שור ההורג אותם חייב מיתה, בין אם היה השור תם או מועד.

גדולים
כשמזיקים חייבים לשלם.

קטנים
הזיקו פטורים מלשלם. וא"כ מתורה מרחמת עליהם

כ"ש שנהייב מיתה את ההורג אותם בין תם ובין מועד.

פירבא: הסיבה שבין ובת פטורים אינו מאלד שהתורה מרחמת עליהם, אלא כי הם פטורים ממלוות.

שומר שהחזיר שור הנסקל לאחר שנגמר דינו

רבי יעקב

מודור

אומרים באיסורי הנאה הרי שלך לפניך היות והחזיר את החמץ כמו שהוא, ממילא הוא נחשב כאומר לו "מה שגנבתי החזרתי" – לכך גם בשור הנסקל הוא נחשב כהחזיר

רבע

אינו מודור

אי אפשר לומר באיסורי הנאה הרי שלך לפניך, פירוש, הגונב חמץ ועבר עליו הפסח אינו יכול להחזירו לבעלים, שהיות והוא אסור בהנאה הוא אינו שווה פרוטה – לכך גם בגונב של שור הנסקל הוא נחשב שלא החזיר.

הו"א

אם הם חולקים בזה: היו צריכים לחלוק לענין חמץ שעבר עליו הפסח שזה יותר מצוי.

נדה

לפי אומרים הנאה הרי שלך לפניך

גומרים דינו של שור אלא לפניו ממילא הבעלים אינם יכולים לטעון שהשומר אשם שלא החזיר כי גם אם היה מחזיר לא היה מועיל להחזירו.

אין גומרים דינו של שור של אלא לפניו ממילא הבעלים טוענים שהשומר אשם שלא החזיר, כי אם הוא היה מחזיר היה לו אפשרות להחזירו.

מסקנא

טבלאות עזר על פרק שור שנגח ד' וה'

ר"מ ע"ב

רבי מאיר	רבי יהודה	רבי אליעזר	רבי אליעזר בן יעקב
מעולה	מעולה	מעולה	פחותה
מעולה	פחותה	סכין	פחותה

ביאור דעת רבי מאיר

שלב א: סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי: התורה מתייחסת לאדם הנוהג כדרך העולם, ודרך העולם שאינם משמרים את שווריהם כלל, וע"ז התורה מחייבת ח"נ, וטעם הדבר כי התורה מחייבת את האדם לשמור קלת יותר = מזה מובן שסתם חייב שמירה פחותה.

שלב ב: התורה אומרת "ולא ישמרנו", מובן שהתורה לריכה במועד שמירה יותר טובה, והיינו שמירה מעולה.
שלב ג: גזירה שווה נגיחה האמורה בשור תם לנגיחה האמורה בשור מועד, שכמו שור מועד התורה דורשת שמירה מעולה, כך שור תם התורה דורשת שמירה מעולה.

ביאור דעת רבי יהודה

שלב א: סתם שוורים בחזקת שמירה קיימי: סתם אנשים שומרים שמירה פחותה, ואם התורה מחייבת מובן שאין התורה מסתפקת בשמירה זו. = מזה מובן שסתם לריך שמירה מעולה.

שלב ב: במועד כתוב "ולא ישמרנו, ויש כאן ריבוי אחר ריבוי:

= אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט, ולכך במועד לריך רק שמירה פחותה.

ריבוי	אחר ריבוי
מועד = התורה מחייבת אותו לשמור יותר מהם.	תם = התורה מחייבת אותו לשמור יותר מסתם בני אדם והיינו שמירה מעולה.

ביאור דעת רבי אליעזר

שלב א: סתם שוורים בחזקת שמירה קיימי: סתם אנשים שומרים שמירה פחותה, ואם התורה מחייבת מובן שאין התורה מסתפקת בשמירה זו. = מזה מובן שסתם לריך שמירה מעולה.

שלב ב: במועד כתוב "ולא ישמרנו", אפילו שמירה זו לא מספיקה לו – ולכך אין לו שמירה אלא סכין.

ביאור דעת רבי אליעזר בן יעקב

סובר רבי יהודה שמועד מספיק בשמירה פחותה – וסובר גם כן מגזירה שוה (של רבי מאיר) ולכך הוא לומד שכמו מועד מספיק שמירה פחותה כך תם גם מספיק רק שמירה פחותה.